

การยอมรับของครอบครัวและสุขภาพจิตของบุตรชายวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมข้ามเพศ

รากรณ์ คงฉันทมิตรกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กันยายน 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2553

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และช่วยเหลืออย่างดี จาครองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ เดียววิเศษ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์ และรองศาสตราจารย์วิไลพรรณ สวัสดิ์พาณิชย์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ คอยสนับสนุนให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่ง ในการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาของแบบสอบถาม และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพทุกแห่ง ตลอดจนกลุ่มตัวอย่างทุกคน ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณ คุณจันทร์พร สุภนิกร (น้องสาว) ที่ให้ความช่วยเหลือในการพิมพ์คอมพิวเตอร์ คุณกมลทิพย์ ทิพย์สังวาลย์ ผู้แนะนำการวิเคราะห์ข้อมูล คุณศศิณารักษ์ ที่ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยความเพียรพยายาม มาด้วยดีโดยตลอด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณแม่ คุณพ่อ ที่ได้ปลูกฝังความมุ่งมั่นในการศึกษาแก่ลูก ตลอดจนอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้จนประสบความสำเร็จในการศึกษา ขอขอบคุณพี่สาว น้องสาว หลาน ๆ เพื่อนร่วมรุ่น สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจ และความช่วยเหลือด้วยความเอื้ออาทรตลอดมา

อนึ่ง คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญู กตเวทิตาแด่บุพการี บุรพจารย์ และขออุทิศแด่ คุณพ่ออ่อน สุภนิกร ผู้ล่วงลับ

ราภรณ์ คงฉันทมิตรกุล

51911183: สาขาวิชา: การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว; พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว)

คำสำคัญ: การยอมรับของครอบครัว/ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง/ ความเข้มแข็งทางใจ/

ภาวะซึมเศร้า

รากศัพท์ คงฉันทมิตรกุล: การยอมรับของครอบครัวและสุขภาพจิตของบุตรชายวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมข้ามเพศ (FAMILY ACCEPTANCE AND MENTAL HEALTH OF MALE

ADOLESCENTS WITH TRANSGENDER) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์:

วรรณิ์ เดียววิเศษ, Ph.D., จินตนา วัชรสินธุ์, Ph.D. 69 หน้า. ปี พ.ศ. 2554.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการยอมรับของครอบครัวต่อพฤติกรรมข้ามเพศของบุตรชายวัยรุ่น และความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับของครอบครัวกับภาวะสุขภาพจิตของบุตรชายวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมข้ามเพศ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความเข้มแข็งทางใจ และภาวะซึมเศร้า กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง จำนวน 95 คน และบุตรชายวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมข้ามเพศ จำนวน 95 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายในเขตอำเภอหนึ่งของจังหวัดอุบลราชธานี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามการยอมรับของครอบครัว แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามความเข้มแข็งทางใจ และแบบวัดภาวะซึมเศร้า วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า

1. การยอมรับของครอบครัวต่อพฤติกรรมข้ามเพศของบุตรชายวัยรุ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=9.52, SD = 2.41$)
2. การยอมรับของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และความเข้มแข็งทางใจของบุตรชายวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมข้ามเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะซึมเศร้าของบุตรชายวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมข้ามเพศ ในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = -.204, p = .047$)

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นความสำคัญของการยอมรับของครอบครัวกับภาวะซึมเศร้าของบุตรชายวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมข้ามเพศ ดังนั้นพยาบาลที่ดูแลครอบครัว ควรส่งเสริมให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ให้เข้าใจและยอมรับในพฤติกรรมของบุตรชายวัยรุ่น เพื่อลดการเกิดภาวะซึมเศร้าในบุตรชายวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมข้ามเพศ

51911183: MAJOR: FAMILY NURSE PRACTITIONER; M.N.S. (FAMILY NURSE PRACTITIONER)

KEYWORDS: FAMILY ACCEPTANCE/ SELF-ESTEEM/ RESILIENCE/ DEPRESSION

RAPORN KONGCHUNMITGUN: FAMILY ACCEPTANCE AND MENTAL HEALTH OF MALE ADOLESCENTS WITH TRANSGENDER. ADVISORY COMMITTEE: WANNEE DEOISRES, Ph.D., CHINTANA WATCHARASIN, Ph.D. 69 P. 2011.

The objectives of this research were to examine level of family acceptance to their male adolescents expression of transgender behaviors, and to examine the relationship between family acceptance and mental health in the aspects of self-esteem, resilience, and depression of adolescents with transgender behaviors. A random sample of 95 parents or guardians and 95 male adolescents with transgender living in a district of Ubon Ratchathani province was selected to participate in this study. Data were collected by self-report questionnaires which included personal information questionnaire, family acceptance questionnaire, and measures of self-esteem, resilience, and depression. Data were analyzed by using descriptive statistics, and Pearson's product moment correlation.

Results of study were as follows:

1. Family accepted their male adolescents expression of transgender behaviors at a moderate level ($\bar{X} = 9.52, SD = 2.41$).
2. No significant relationships between family acceptance and adolescents' self-esteem and resilience were found ($p > .05$). However, there was significantly negative relationship between family acceptance and depression of adolescents with transgender behaviors ($r = -.204, p = .047$).

Findings of this study highlight the importance of family acceptance and depression in transgender male adolescents. Thus, nurses working with families should enhance family acceptance to their male adolescents with transgender behaviors.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับการจากการวิจัยครั้งนี้.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับเพศ และอัตลักษณ์ทางเพศ.....	9
ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมข้ามเพศของวัยรุ่น.....	12
ความผิดปกติของอัตลักษณ์ทางเพศ.....	15
การยอมรับของครอบครัวต่อพฤติกรรมข้ามเพศของบุตรชายวัยรุ่น.....	22
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
พื้นที่ทำการศึกษาวิจัย.....	33
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	38
การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
4 ผลการวิจัย.....	41
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง.....	41
ส่วนที่ 2 การยอมรับของครอบครัวต่อการมีพฤติกรรมข้ามเพศของบุตรชายวัยรุ่น.....	44
ส่วนที่ 3 ความรู้สึกลึกมีคุณค่าในตนเอง ความเข้มแข็งทางใจ และภาวะซึมเศร้าของบุตรชายวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมข้ามเพศ.....	47
ส่วนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับของครอบครัวกับความรู้สึกลึกมีคุณค่าในตนเอง ความเข้มแข็งทางใจ และภาวะซึมเศร้าของบุตรชายวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมข้ามเพศ.....	48
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	49
สรุปผลการวิจัย.....	49
อภิปรายผล.....	50
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	52
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	52
บรรณานุกรม.....	53
ภาคผนวก.....	59
ภาคผนวก ก.....	60
ภาคผนวก ข.....	62
ภาคผนวก ค.....	64
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	69

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง: ครอบครัวของวัยรุ่น จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ($n = 95$).....	42
2 จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง: บุตรชายวัยรุ่น จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ($n = 95$).....	43
3 จำนวน ร้อยละของการยอมรับของครอบครัวต่อการมีพฤติกรรมข้ามเพศของบุตรชาย วัยรุ่น.....	44
4 ระดับการยอมรับของครอบครัวต่อการมีพฤติกรรมข้ามเพศของบุตรชายวัยรุ่น.....	47
5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยของคะแนนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความเข้มแข็งทางใจ และภาวะซึมเศร้าของบุตรชายวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมข้ามเพศ.....	47
6 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน.....	48

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 การแบ่งกลุ่มบทบาททางเพศของเบม (BEM's Sex Role Classification).....	17